

KOMMENTAR

Jeg var lige så glad ...

Ole Henrik Hansen

Ph.d., småbørnsforsker, Aarhus Universitet, Institut for Uddannelse og Pædagogik

Jeg er været medforfatter til et kapitel om de nordiske dagtilbud til en encyklopædi, der skal udkomme på et internationalt forlag. Jeg skrev kapitlet med en norsk kollega, og jeg kunne undervejs i skriveprocessen med stolthed i stemmen fortælle, at Danmark endelig havde gjort som de øvrige nordiske lande; vi havde flyttet det almene børneområde til et reorganiseret Børne- og Undervisningsministerium. Langt om længe var tiden i socialministeriet til ende. Vi talte om det i foråret, og vi beskrev skiftet i vores tekst. Min glæde opstod helt tilbage i 2011, da Danmark endelig fik en børneminister. Glæden var ikke så meget personlig, men på vegne af landets små børn. Og så var hun samtidig undervisningsminister, og dermed blev dagtilbud koblet til skole- og uddannelsesområdet, hvilket skabte en lovgivningsmæssig, politisk og forvaltningsmæssig sammenhæng i det levede barneliv fra nul til 18 år. Desuden indikerede skiftet, at børn ikke længere skal samtænkes med resocialisering og socioøkonomiske interventioner, men som livsglade mennesker, der skal lære om sig selv og verden, skal udvikle sig socialt, emotionelt og kognitivt og blive demokratiske individer, der rummer forståelse for lighed og solidaritet. De skal lære sproget og blive fortrolige med det, de skal bibringes selvtilid og identitet som anerkendte individer, verden skal åbnes for dem, så alle trods baggrund har de samme forudsætnin-

ger, når de starter i skole. Min norske kollega delte min begejstring på de danske børns vegne. Et godt træk af den nytiltrådte regering.

Nu har jeg med bøjlet hoved lige akkurat kunnet nå at få tilføjet i teksten, at børneområdet er flyttet tilbage. Og igen er vi det eneste land i Norden, der baserer det almene dagtilbud i det, der nu hedder Social-, Børne- og Integrationsministeriet. Tilføjjelsen "børne" til social- og integrationsministerens portefølje kan være en formildende omstændighed.

I nordiske dagtilbud for de 0-6-årige er der en række fællestræk i den måde, lovgivningen er formuleret. Dette er fællestræk, der udspringer af forestillinger om, hvordan børn gøres parat til at blive borgere i et demokratisk velfærdssamfund. Elementer som demokrati, lighed, leg, læring, omsorg og demokrati er gengangere (Hansen 2011).

De nordiske lande har alle underskrevet og ratificeret FN's børnekonvention (Bennett 2010), der sikrer børn helt basale menneskerettigheder: ret til identitet, beskyttelse, et navn, omsorg, læring, udvikling, at de ikke tvinges til at være adskilt fra deres forældre, frihed til at udtrykke sig, frihed til at tænke, religionsfrihed og retten til gradvist at lære og udvikle deres

evner. I denne konvention er medlemslandene under FN forpligtet på at sikre at der er "uddannelsesmæssige" betingelser som sikkerhed for opnåelse af konventionen (UN 2013). Danmark ratificerede børnekonventionen som et af de første lande. Grundtanken, at barnet skulle forstås som et frit tænkende, demokratisk menneske, og at børn skal vokse op i miljøer, hvor der er lighed mellem køn, lighed for børn af alle racer og respekt for andres værdier, tiltalte de nordiske lande (Berthelsen, Brownlee og Johansson 2009).

Det at bibringe barnet demokratiske værdier, et sprog, identitet m.v. er i de øvrige nordiske lande tænkt ved en helhedstænkning mellem dagtilbud og skole. Dette kom i Danmark med etablering af Børne- og Undervisningsministeriet. Men som sagt er disse to felter igen adskilt. Spørgsmålet er, hvilke konsekvenser det kan have.

Et af flere springende punkter er, hvordan man skaber rammer, der fra lovgivning til daglig praksis kan bibringe børnene de opremsede idealer, som vi er forpligtet på. Er det ved at guide barnet og skabe læringsrum, der giver barnet færdigheder? Er det ved at satse på barnets iboende resurser og udbygge dem systematisk, for eksempel med hensyn til sprogudvikling? Skal pædagogen så at sige være foran barnet og have en undervisende tilgang? Eller er det ved at anerkende sociale og kulturelle forskelle og ikke lægge så meget vægt på læring, men mere på respekt for den enkelte og den enkeltes baggrund? Og hvis der skal være tale om læring, skal det så ske ved barnets egen virksomhed – ved at børnene forvalter egen læring, egen udforskning af verden? Skal pædagogen stå bag barnet og være iagttagende med tilgangens italesættelse ved et Pink Floyd-citat: "Teacher we don't need no education. Teacher leave us kids alone" – med de uddybende ord: "Selvforvaltning er individets

vilje og evne til at skabe sit eget liv – og øve indflydelse på sine livsomstændigheder – i et ansvarligt og solidarisk samarbejde med andre ligeværdige mennesker" (Jerlang 2006:7). Denne diskussion har stået på i årtier og er givet interessant, men måske er den ved at være overhalet af nyere forskning.

Risikoen er, at småbørnsområdet drukner i ministeriets to andre store opgaver, nemlig socialområdet og integrationsområdet. Eller bliver del af et fejlagtigt inklusionsparadigme, hvor de såkaldt inklusionsstrængende kommer til at være på "tålt ophold". I Børne- og Undervisningsministeriet var dagtilbud et opprioriteret område, og ministeriet baserede sig på sin Task Force for fremtidens dagtilbud (Egelund m.fl. 2012) og kvalitative og kvantitative undersøgelser som Cunha m.fl. (2005), der viser, at investeringer i 0-6-års-området på en række områder er gode investeringer. Først og fremmest for barnets læring og udvikling, men også som en økonomisk fornuftig investering. Andre studier støtter pointerne fra denne undersøgelse, her er et mindre udsnit: Et svensk review (Holmgren 2009) viser, at i Sverige har vuggestuebørn i risikogrupper og fra fattige familier gavn af høj kvalitets dagtilbud, der kan reducere forholdet mellem børnefattigdom og det læringsmæssige udkomme. Det samme studie viser, at kognitiv udvikling og sprogudvikling forbedres i høj kvalitets dagtilbud (Holmgren 2009:17). Disse resultater støttes af danske studier (Hansen 2013; Nordahl m.fl. 2012), norske studier (Schjølberg m.fl. 2008), studier om børns læring (Sheridan, Pramling-Samuelsson og Johansson 2009) samt EPPE-studiet fra England (Sylva m.fl. 2004). I 2013 er et norsk studie om kvalitet og effektivitet i norske dagtilbud i gang med at udforske kvalitetskaraktistika af forskellige former for dagtilbud og deres indflydelse på børns trivsel, udvikling og læring samt sociale, emotionelle og kognitive udvikling (Doscher 2012).

Hannula, Mattinen og Lehtinen (2005) har udført kvasi-eksperimentelle studier i finske dagtilbud. Målet med studierne var at undersøge børns tendens til talkendskab. Reis (2011) har også undersøgt børns evne til matematik i dagtilbud. Studierne viser, at selv treårige, der præsenteres for læring, i "nuet" formår at tilegne sig matematisk logisk tænkning.

tænkes som deltagende og lærende i et helhedsperspektiv fra nul til 18 år. Jeg kan personligt frygte, at dette nedprioriteres i områdets nye ministerielle omgivelser, og jeg kan ikke lade være at tænke på, at når den næste regering kommer til, så vil den flytte det almene børneområde tilbage til undervisningsministeriet.

Der synes med andre ord at være fornuft i at fastholde børneområdet som et prioriteret felt, hvor børn

---

Litteratur

- Bennett, J. (2010): "Pedagogy in Early Childhood Services with Special reference to Nordic Approaches". I *Psychological Science and Education*, 3, s. 16-21.
- Berthelsen, D.; Brownlee, J. & Johansson, E. (2009): *Participatory learning in the early years – research and pedagogy*. Routledge research in education. Taylor and Francis.
- Cunha, F.; Heckman, J.J.; Lochner, L. & Masterov, D.V. (2005): "Interpreting the Evidence on Life Cycle Skill Formation". I Hanushek, E. & Welch, F. (red.): *Handbook of the Economics of Education*. North Holland.
- Doscher, C. (2012): *Better Provision for Norway's children in ECEC*. Lokaliseret den 19. september på <http://www.hioa.no/Forskning-og-utvikling/Hva-forsker-HIOA-paa/FoU-LUI/Better-Provision-for-Norway-s-children-in-ECEC>.
- Egelund, N.; Hansen, O.H.; Csonka, A.; Sloth, L.; Davidsen, I.; Jakobsen, L.J. & Jørgensen, K. (2012): *Fremtidens dagtilbud – pejlemærker fra Task Force om Fremtidens Dagtilbud*. Ministeriet for Børn og Undervisning.
- Hannula, M.; Mattinen, A. & Lehtinen, E. (2005): "Does social interaction influence 3 year old children's tendency to focus on numerosity? A quasi-experimental study in day care". I Verschaffel, L.; De Corte, E.; Kanselaar, G. & Valcke, M. (red.): *Powerful environments for promoting deep conceptual and strategic learning*. Leuven University Press.
- Hansen, O.H. (2011): "What does research tell us about services for under threes?" I *Children in Europe*, 20, s. 13-15.
- Hansen, O.H. (2013): *Stemmer i fællesskabet, en ph.d. afhandling*. Aarhus Universitet.
- Holmgren, S. (2009): *Child day care center or home care for children 12-40 months of age. What is best for the child? A systematic review*. Swedish Nationale Institute of Public Health.
- Jerlang, E. (2006): *Selvforvaltning – pædagogisk teori og praksis*. 2. udgave. Hans Reitzels Forlag.
- Nordahl, T.; Kostøl, A.; Sunnevåg, A.-K.; Knudsmoen, H.; Johnsen, T. & Qvortrup, L. (2012): *Kvalitet i dagtilbuddet – set med børneøjne. Resume af en forskningsrapport*. LSP, Aalborg Universitet.
- Reis, M. (2011): *Att ordna, från ordning till ordning – yngre förskolebarns matematiserande*. Disputats, Göteborgs universitet.
- Schjølberg, S.; Lekhal, R.; Wang, M.V.; Zambrana, I.M.; Mathiesen, K.S.; Magnus, P. & Roth, C. (2008). *Forsinket Språkutvikling. En foreløpig oversikt basert på data fra den norske mor og barn undersøkelsen*. Folkehelseinstituttet.
- Sheridan, S.; Samuelsson, I.P. & Johansson, E. (2009): *Barns Tidiga Lärande*. Göteborgs Universitet.
- Sylva, K.; Melhuis, E.C.; Sammons, P.; Siraj-Blatchford, I. & Taggart, B. (2004): *The Effective Provision of Pre-School Education (EPPE) Project. The final report*. DfES/Institute of Education, University of London.
- UN (2013): *Convention on the rights of the child*. Lokaliseret den 25. september på <http://www.ohchr.org/en/professional-interest/pages/crc.aspx>.